

T H E S Z A R V A S I

TIKKUN OLÁM

KÖRNYEZETTUDATOS, VILÁGJAVÍTÓ ÉS SZOCIÁLISAN FELELŐSSÉGVÁLLALÓ TREND-, ÉLETMÓD- ÉS FITNESSMAGAZIN

MIBŐL LESZ A MICVA

A MÁGIKUS 613-AS SZÁM

TIKKUN OLÁM A KABBALÁBAN

HASZNOS
KÉZMŰVES
ÖTLETEK

IZZÓ,
HALOGÉN,
LED...

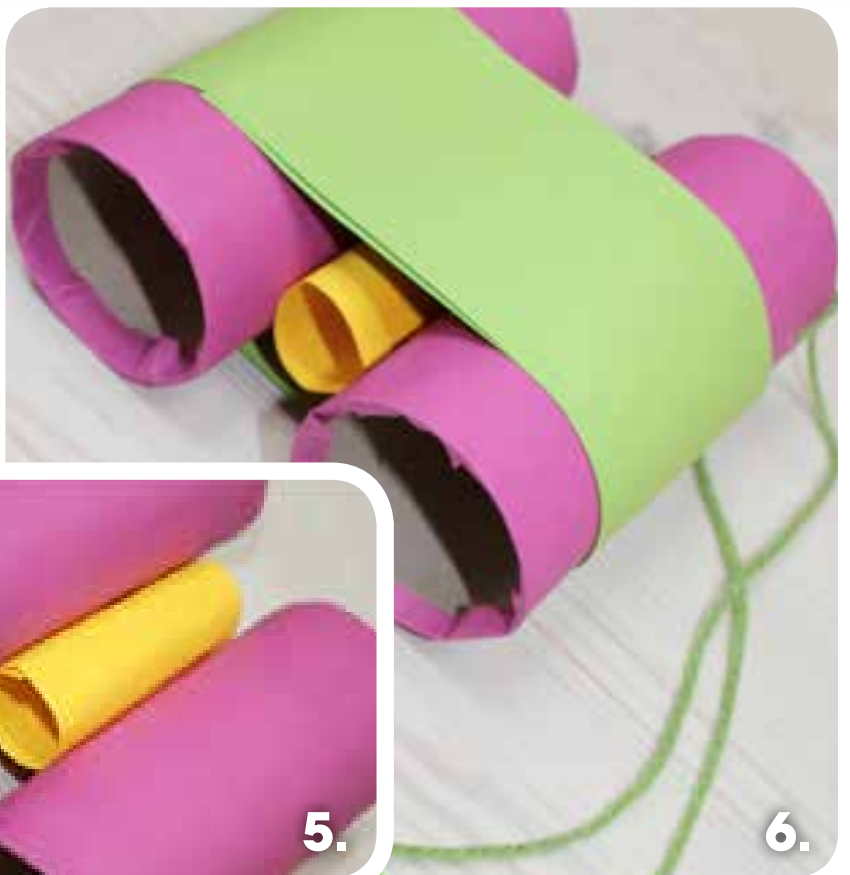
TIKKUN
OLÁM

A M I N D E N N A P O K B A N

ZÖLD SZEMMEL

AVAGY MIT TUDOK ÉN TENNI?

HASZNOS KÉZMŰVES ÖTLETEK

Kupakpecsét

Könnyen, pillantok alatt készíthetünk a feleslegessé vált kupakjainkból pecséteteket.

Nem kell hozzá más, mint:

- **kupakok (1. kép)**
- **ragasztható dekorgumi figurák (2. kép)**

Hobbiboltban lehet kapni dekorgumi figurákat, körülbelül 200 Ft-ért, viszont ha nem találsz, akkor vehetsz sima dekorgumit, csak akkor neked kell kivágni a figurákat és ragasztó-ra is szükséged lesz.

Szimplán annyit kell tenni, hogy a kupakokra rá kell ragasztani a dekorgumit **(3. kép)**.

Aztán kirakunk egy tátra vagy papírra egy kis tempera festéket, és már indulhat is pecsételés! :)

Távcső felfedezőknék

Ez a szuper kis kukker egy fokkal nehezebb, mint a kupakpecsét, de így is nagyon könnyen elkészíthető.

Nem kell hozzá más, mint:

- **2 különböző színű A4-es színes papír**
- **kis darab színes karton**
- **két darab vécépapír guriga**
- **zsinór**
- **ragasztó**
- **olló**
- **ceruza vagy hegyes papálcika**

Első lépésként a papírral vonjuk be a gurigákat. Hogy szép széleket kapjunk és vissza tudjuk hajtani a végét, hagyjuk kicsit hosszabbra, majd a ragasztóval hajtsuk vissza **(4. kép)**.

Utána egyik színes kartonból vágunk egy akkora szeletet, ami hosszúságban a guriganak a negyede. Tekerjük fel és ragasszuk a két nagy guriga közé **(5. kép)**.

Ezután a hegyes papálcikával vagy akár ceruzával lyukasszuk ki kétoldalt a gurigákat, ide fogjuk rakni a zsinórt, ami nyakba való pántként fog szolgálni.

És végső lépésként a másik A4-es színes papírt úgy vágjuk, hogy körbe tudjuk tekerni a távcső közepén, ez arra szolgál, hogy kicsit nagyobb tartást adjon a távcsőnek. És már kész is vagyunk, irány felfedezni **(6. kép)**!

Forrás: mintamokus.com

Egyedi zsírkréta

Sok háztartásban, főleg ahol vannak kisebbek, gyakran találunk zsírkkrétát, ami már annyira kicsi, hogy nem lehet rendesen rajzolni vele. De van egy szuper módszer, amivel egyedi ajándékká varázsolhatjuk ezeket a feleslegessé vált darabokat.

Nem kell hozzá más, mint:

- **összetört zsírkréta**
- **muffin sütőforma**
- **muffin-papír**
- **szilikon jégtartó**

Az összetört zsírkréta darabokat a muffin sütőformába rakott papírokba helyezzük, és a sütőt körülbelül 110 °C-ra melegítjük. Miután a meleg sütőbe rakjuk a zsírkkrétát, az körülbelül 5-10 perc alatt teljesen felolvad. Mi viszont folyamatosan figyeljük, hogy mikorra olvadnak fel teljesen a darabok. Ha akarjuk, akkor akár a muffin-papírban is hagyhatjuk, de a szilikonos jégtartóba is át lehet önteni, ha más formát szeretnénk **(7. kép)**. Viszont iparkodni kell, mert viszonylag hamar megszilárdul a folyékony zsírkréta! Ezután már csak meg kell várni, amíg teljesen megdermed, és már készen is vagyunk **(8. kép)**!

Jutka

TIKKUN OLÁM

A MINDENNAPOKBAN

Elnézve egy esti Híradót, a tikkun olám elég lehetetlen vállalkozásnak tűnik. Már a nevében is benne van: a világ megjavítása. Az egész vilá-
g. De vajon hogyan lehet az egész, hatalmas világot megjavítani?

Amikor valakinek világmegváltó tervei vannak, sokszor szembetalál-
kozhat a szkeptikusok véleményé-
vel: minek ez az egész, hisz amit te
teszel, az csak csepp a tengerben,
nincsen túl sok értelme.

Pedig éppen ezekben a csep-
pekben rejlik az igazi értelem. Mert
bármilyen apróságra is vagyunk ké-
pesek, ha segítünk valakinek, ezzel
jobbá tesszük, ha nem is az egész
életét, de életének egy picit részét
biztosan. És ez már maga a tikkun
olám.

Mert a világot nem csak távoli or-
szágokban lehet megjavítani. Épp
elég tennivaló akad a közvetlen

környezetünkben is. Nagyon sokak-
nak nincs lehetőségük, kedvük Af-
rikába, Indiába menni segíteni. De
nem mindenki tud bekapcsolódni
ittthon sem az utóbbi időkben egy-
re számosabb projektek egyikébe,
ami a hazai cigánysággal foglalko-
zik. És még így is van mit tennünk.

Menj végig a körúton, sétálgass
a VII., VIII. kerületben, lehetőleg egy
téli, ködös délutánon, a hatás ked-
véért. De egy kellemes, nyári este is
megteszi. És nyisd ki jól a szemedet.
Annyira megszoktuk, hogy talán
már észre sem vesszük azt a renge-
teg hajléktalant, kéregetőt, akik ott
ülnek a járda szélén, fekszenek egy
kapualjban, az aluljárók lépcsőjéről
néznek rád.

Nem lehet mindenkin segíteni,
nem lehet mindenkinek pénzt adni,
és nem érezhetjük magunkat mi
rosszul azért, amiért másnak rossz.

Mert ha nekünk is rossz, attól senki-
nek sem lesz jobb. De igenis tehe-
tünk mi is valamit. Például eldönt-
hetjük, hogy minden héten adunk
200-500-1000-akármennyi forint ce-
dákát. Az aprópénzt akár előre a
zsebünkbe készíthetjük, és beleszór-
hatjuk valami jótékonyági szerve-
zet perselyébe, odaadhatjuk egy
hajléktalannak, vagy ennek megfe-
lelő összeget már sms-ben is küldhe-
tünk különböző szervezeteknek.

Ez a heti párszáz forint igazán
nem fog nekünk hiányozni. Igaz, heti
párszáz forint másnak sem sok, de
gondolj bele: ha csak 100 000 em-
ber adna heti 200 Ft-ot, ez már heti
20 000 000 (húszmillió) forint! Persze
az is egy jó kérdés, hogy kinek ad-
junk. Dönthetünk különböző elvek
mentén bizonyos szervezetek mellett,
vagy azt mondhatjuk, hogy az első
szembejövő hajléktalannal adunk.
De vajon dönthetünk-e arról, hogy
ki érdemli meg? Természetesen úgy
vélekedünk, ahogy akarunk. De va-
jon nekünk jogunk van-e eldönteni,
hogy ki érdemes a segítségre, és ki
nem? Egyáltalán, kinek van joga er-
ről dönteni? Én úgy vélem, hogy a
tikkun olám szellemében a mi köte-
lességünk addig terjed, hogy segít-
sünk annak, aki rászorul. És a többi
az Ö-rökkévaló dolga.

**„Már megszoktuk, hogy em-
berek élnek köztünk állati sor-
ban. Ő tehet róla! – mondjuk,
és átlépünk a vizeletszagon.”**

(ARC plakátkiállítás, 2006)

A földön fekszik egy ember. A fején
sérülést látsz, nem súlyos, de még-
sem kel föl. Rongyos, szakadt a ruhá-
ja, és hát válljuk be, egy kicsit bűdös
is. Eltelik 1 perc, 2, 5, 10. Eltelik akár fél
óra is. Több tucát, több száz ember
megy el mellette, fejüket oldalra for-
dítják, hogy még véletlenül se lássák.
Gondosan ügyelnek rá, hogy má-
sok számára is úgy tűnjön, mintha
tényleg nem vették volna észre. Mert
azért mégis, valahol legbelül érzik,
hogy ez ciki. Hogy oda kéne menni,

TIKKUN OLÁM

A KABBALÁBAN

és tenni valamit. Bármit. De legalább megkérdezni, hogy segíthetek-e.

Nem tesszük. Miért nem? Én azért nem megyek oda hozzá, mert te sem mész. És te azért nem mész oda hozzá, mert én sem megyek. Mindenki a másíkra vár. Jól van ez így: együtt nem megyünk oda hozzá. Egy kicsit mindannyian bűnösök vagyunk, földre szegezett tekintettel sírunk tovább a dolgunkra. Mert anyyi, és olyan fontos dolgunk van! Nincs nekünk arra időnk, hogy reménytelen emberekkel vacakoljunk.

Most hirtelen egy fiatal lány megáll a földön fekvő szerencsétlen mellett. Nem telik bele egy perc, már legalább négyen-ötven topognak ott: miben tudok segíteni? És új meg új emberek kérdezik az összegyűlteket: kell segítség? Nem köszönjük, már vagyunk elegenden. Csak éppen ez a férfi addig halálra fagyott az utcán, az elmúlt fél órában, mert addig senki nem állt meg neki segíteni, de legalább a mentőket kihívni. Ja nem, elnézést, az egy másik volt. Ő itt még él. Neki nincs komolyabb baja. A mentőket azért nem hívjuk ki, de a Menhely Alapítványt biztosan. Hát ha az egyikük tényleg meg is jelenik, még belátható időn belül. Mert nekünk sajnos nincs arra időnk, hogy órákig itt ácsorogjunk fölötté, mire a mentő kijön. Csak arra figyelj, hogy amikor a mentőt hívod, még véletlenül se mondd el, hogy az illető hajléktalan. Vagy részeg. Mert akkor itt állhatsz estig, és csodálkozol, hogy miért nem jött még senki.

Mert persze ha öltönyben lenne, aktatáskával, akkor egy percen belül megállt volna valaki, nem is egy, hanem rögtön egy csomó ember, segíteni. A mentő is jönne, gond nélkül. Így meg telnek a percek, és mi szégyelljük magunkat. Azt tesszük, amit tenni kell, ami helyes. És mi a helyes? Amit a többiek csinálnak. Ha ők továbbmennek, te is. Ha te megállsz, ők is. Ilyen egyszerű.

Ne feledd: „Segíthetek?”.

Ja, és 104.

Kinga

Először is két kérdést vet fel ez a cím: mi az, hogy *tikkun olám*, és mi az, hogy *kabbala*? (Ha éppen nem a szerencsét hozó plüssállatkánkra gondolunk). A tikkun olám (ון עולם) héber kifejezést úgy fordíthatjuk magyarra, hogy „a világ (meg) javítása”, „a világ gyógyítása”. Ez egy olyan központi érték a zsidó hagyományban, ami rengeteg egymástól különböző értelmezésben él és élt a zsidó gondolkodás különböző áramlataiban és korszakaiban. Mindegyikben közös az a gondolat, hogy az embernek dolga a világ jobbá tételén dolgozni.

A kabbala mibenlétét két szóban úgy szokták összefoglalni, hogy zsidó misztika, de mivel a misztika meghatározása is hosszas vallástudományos viták tárgya, én inkább egy judaisztikán belüli megközelítést javaslok. Maga a szó (הקבלה) héberül befogadást jelent, és persze különböző szövegkörnyezetben különböző befogadásokról is lehet szó (a *kábálát sábatot* sem véletlenül hívják így, hiszen a szombat fogadásáról szól). Mindenesetre a kabbala, mint rendszer, olyan módszerek összessége, amelyek célja Isten megismerése abban a formájában, amikor éppen nem kinyilatkoztat, nem megvált és nem teremt (tehát nem mutatja magát felénk), hanem csak étezik.

Vitatható, hogy a kabbala mozgalomként elterjedése a talmudi korra vagy a 12. századi Franciaországra vezethető-e vissza, de az

biztos, hogy a tikkun olám újraértelmezése szempontjából a 16. században megjelenő új-kabbala (vagy alapítója, Jichák Luria, után luriánus kabbala) a lényeges időszak. Luria új választ adott arra a sok évezredes filozófiai és vallási kérdésre, hogy a jószágos Örökkévaló által teremtett világ hogyan lehet ennyire rossz, amilyen. Luria egy mítosz keretében úgy magyarázta meg a folyamatot, amely során a jó szándékú teremtés eredménye rossz lett, hogy az Örökkévaló túlradó jósa és fénye kiáradt önmagából, aki kezdetben az egyedüli létező volt. Ahhoz, hogy a világ létrejöhesse, hogy legyen hol megteremteni, az Örökkévalónak ki kellett húzódnia önmaga egy részéből, ez az úgynevezett *cimcum* folyamat. Természetesen, ahonnan ő kihúzódott, a tér, amiből Ő hiányzott, csakis tökéletlen lehetett és nem is tudta jól befogadni a fényt, így az isteni fénynyalábok darabokra törtek. Mivel az ember ebben a tökéletlen világban létezik, életének fő feladata az összetörött fénynyalábok közül minél többet összegyűjteni, ami a nemzedékek sokasága révén a világ megjavulásához fog vezetni.

A tikkun olám, a kis fényzilánkok gyűjtögetése nem csak a kabbalisták, hanem minden ember feladata. És az a jó hír, hogy nem is kell hozzá se kabbalistának, se vallástudósnek lenni, mert nem csak imádkozás és bonyolult szövegek tanulmányozása tartozik hozzá, hanem egyszerű és mindennapi tevékenységek is. Az egyetemes tikkun olámban veszel részt akkor is, amikor a környezetedben élő emberekért vagy a természetért teszel valamit, akár apróságokról van szó, akár nagyobb szabású projekteken való részvételről. Például, ha önkénteskedni támad kedvedet, rengeteg szervezet és program közül lehet választani, amelyek a tikkun olám hívószóval fémjelzik különböző világjobbító tevékenységeiket!

Ági

LETYE PETYE LEPETYE!

Mindannyian tudjuk, hogy pletykálkodni bizony nem szép dolog. Azonban azt beszéljük, hogy azt már kevésbé tudjuk, tulajdonképpen mi is az a pletyka, és hogy olyan horderejű dologról van szó, amelyvel a Talmudban is foglalkoztak bölcseink.

A Magyar Szótörténeti Szótár meghatározásában a pletyka: szóbeszéd, megszólalás. A szlovák *pletka* szóból ered, amely annyit tesz, ármánykodás, megszólalás. Mára a humánetológiában (ami az emberi természettel foglalkozó természettudomány – a biológia egyik altudománya) már elfogadott tény az, hogy a pletyka, mint kommunikációs forma, alapvető emberi jellegzetesség. Az állatok nem pletykálnak.

Napjainkban az a jellemző, hogy egy ember egy időben sokféle különböző csoport tagja (például iskolába jár, sportol, zenél, ifjúsági

szervezetbe jár stb.), és akkor érezi magát igazán a csoport tagjának, ha a csoport tagjait minden oldalról alaposan megismeri. Az ismeretek nagy részét pedig a pletykákból szerezzük be. A pletyka legfontosabb jellemzője az, hogy terjed. Erre kiváló példát ad a jól ismert chászid mese is. A történetben egy ember elterjeszt egy pletykát, azonban később ezt megbánja, és szeretné jóvá tenni. A bölcs rabbihoz fordul segítségért, aki egy hasonlattal igyekszik megmutatni neki, hogy milyen lehetetlen küldetésre vállalkozik. Arra kéri őt a rabbi, hogy vágjon szét egy tollpárnát, és eressze a tollakat szélnek. Majd mikor már minden tollat messze fújt a szél, azt mondja: amilyen nehéz és lehetetlen összegyűjteni a pelyheket, ugyanannyira lehetetlen már megállítani a pletykát. Nagyon hasonlóan jellemzi a pletyka terjedését Beaumarchais is, aki a négy elem egyikét, a levegőt

választja a hasonlat tárgyául: *...mint gyenge szellő / Kezdetben szelíden lengő, / Belopózik a fűlekbe, / Egyre jobban-jobban terjed, / Bolondos és okos főket / Egyaránt zavarba hoz. / Jár a beszéd szájáról szájra / És növekszik suttogása, / Majd sügársból csacsogásba /, ő s mint ágyú durrogása / Megrázza a levegőt.*

A pletyka más tekintetben olyan, mint a tűz. Már olyan értelemben, hogy mindkettő értékvtáló jelenség. Ez azt jelenti, hogy a pletyka nem egyértelműen jó, vagy rossz – ahogyan a tűz sem. Míg a tűz a kandallóban meleget ad, addig a ház tetején életveszélyes: a pletyka is egyszerre lehet hasznos és ártalmas is. Azonban fontos azt tisztázni, hogy a pletyka soha nem rosszindulatú, mert azt már rágalomnak, vagy idegen szóval *mobbingnak* nevezzük.

Az elmúlt évtizedekben számos tudományág jeles képviselője kuttatta már a pletykálás hátterét, okát,

hasznosságát és ártalmasságát. Azonban ahogyan arra már utaltam, a zsidóságban is megjelenik a pletykálkodás. Minden vallás szent írásai tiltják a pletykálást, méghozzá általában kiemelt helyeken. A Bibliában ez áll: „A nyelv is tűz, a gonosz ságnak összessége. Úgy van a nyelv a mi tagjaink között, hogy megszeplősíti az egész testet, és lángba borítja életünk folyását, maga is lángba boríttatván a gyehennától. (...) De a nyelvet az emberek közül senki sem szelídítheti meg; fékezhetetlen gonosz az, halálos méreggel teljes”. (Jak 3, 6–8). Itt még nem vált el egymástól a pletyka és a rágalom fogalma egymástól. „Ha valaki nem vétkezik a nyelvével, az tökéletes ember, és képes egész testét is megfékezni.” (Jak 3, 2) Nemcsak a Bibliában, hanem a Talmudban, a Tóra magyarázatában is szó esik a pletykáról: „...Bölcsseink különös magyarázatot adnak a »poklosságra«, (...) azt jelenti: aki rosszat beszél másról, pletykál róla, rossz hírét költi.” Ezzel a magyarázattal akarták hangsúlyozni a pletykálkodás, rágalmazás negatív voltát, melyet már a Tóra is elítél. Talmud-bölcssek a pletykát és a rágalmat minden baj forrásának tartották. Az élet és halál ura a nyelv – mondja Salamon király, míg a midrás szerint a pletyka rosszabb mint a vérontás. A gyilkos, ugyanis, csak egyetlen embernek – az

áldozatnak – árt. A pletykás azonban háromnak: saját magának, annak, akinek mondja és annak, akiről mondja... (Tanchumá, Mecórá, 2). Másképpen: „a rossz nyelv (lásd: son hárá) hármát öl meg egyszerre. Aki mondja, akiről szól és aki hallja” (Midrás Ászeret Hádibrot, Maimon rabbi kiadása, Jeruzsálem, 1924). (...) Bölcsseink az „enyhe megszólást” azon három vétek között említik, amelyetől egyetlen ember sem mentes. (Bává Batrá, 165). (...) Ráv Jehuda véleménye pesszimista. Szerinte az emberek többsége vét a magántulajdon ellen, a családi élet szentsége ellen már kevesebben, de a pletyka, az enyhe megszólás vétkét, mindenki elköveti.

A pletyka, mivel egy igen jelentős társadalmi jelenség, megjelenik továbbá a néphagyományban, a mitológiában, a történetírásban, a bölcsleletben is. Számos szólás is kapcsolódik a pletykához, s ezek között van olyan is, mely rámutat a pletyka pozitív közösségi funkciójára: „Az a vár, akit vívnak, az a lány, akit szólnak”. E szólás jelentése szinte ugyanaz, mint amit Oscar Wilde fejez ki híres aforizmájával: „A világon csupán egy dolog van, ami rosszabb annál, hogy beszélnek rólad. Az, hogy nem beszélnek rólad.” Vagy, a régi római mondás szerint: „Megered a szó, ahol nők jönnek össze”. Ez már negatív minősítés, mint

ahogy a következő is: „nem titok, amit két asszony tud”. Ezekben a szólásokban is megjelenik az az általános vélekedés, hogy a lányok sokkal pletykásabbak, mint a fiúk. Ez nem igaz. Azonban jelentősek a különbségek abban, hogy miről pletykál a két nem. A férfiak főként kollégáikról, volt iskolatársaikról, politikáiról és sportról, míg a nők jellemzően inkább a közeli csoporttagjaikról: családtagokról, barátokról, ismerősökről pletykálnak. Érdekesség még, hogy a férfiakat a magasabb státuszú férfiakkal kapcsolatos negatív hírek foglalkoztatják leginkább, miközben a nőket a más nővel kapcsolatos hűtlenségek.

Záró gondolatként pedig az általam igencsak kedvelt Weöres Sándor egy versét szeretném ajánlani.

Pletykázó asszonyok

Juli néni, Kati néni
– Letye – petye – lepetye! –
Üldögélnek a sarokban,
Jár a nyelvük, mint a rokka
– Letye – petye – lepetye! –

Bárki inge, rokolyája
– Letye – petye – lepetye! –
Lyukat vágnak középebe,
Kitűzik a ház elébe
– Letye – petye – lepetye! –

Barna Lili

A ZSIDÓSÁG, MINT GYAKORLATI ÉLETFORMA

A zsidóságot sok szempontból nehéz meghatározni. Elsősorban bizonyos szellemi vagy vallásos filozófiát képvisel, mely sajátos módon viszonyul a világhoz. A központi gondolat értelemszerűen az, hogy a világot egy felsőbb hatalom teremtette meghatározott céllal, hogy a világ nem esetleges és nem céltalan, hanem az emberi történelemnek van egy meghatározott irányvonala. Egy másik központi gondolat a teremtés és a világ minden eleméhez és történésehez külön istenséget rendelő politeizmus teljes tagadása. A zsidóságban egyetlen teremtető Isten létezik, Aki erkölcsileg nem

közömbös, vagy szeszélyes hatalom, mely a világot és lakóit a saját hasznára rendezte el, hanem egy etikus erő, akinek a célja egy bizonyos világ létrehozása volt, és azért teremtette az emberiséget, hogy a világot egy jobb, általa eltervezett jövő felé vezesse.

Amikor Isten csalódott az emberek viselkedésében (Édenkert, özönvíz, Bábel tornya), akkor mindig új irányt vett a fejlődés menete. Isten Ávrámot (a későbbi Ávráham), egy hatalmas szellemi potenciállal rendelkező embert választotta ki azért, hogy apja legyen egy olyan nemzetnek, mely Isten elképzelése-

inek földi megtestesítőjévé és végrehajtójává válik, példaként a világ népei számára. Úgy tűnik, hogy
(Folytatás a 10. oldalon)

MIBŐL LESZ

A MICVA...

A MÁGIKUS 613-AS SZÁM

Hány micva (parancsolat) van a Tórában? Ezt a kérdést először a Talmud bölcsei vetették fel, és Ráv Szimláj vezetésével jutottak arra a megállapításra, hogy az eredmény 613. A talmudi bölcsek a *gematria* (számítási módszer: a héber betűk számértékének felhasználásával állapítják meg a szavak számértékét) segítségével számolták ezt ki, mivel a Tóra (תורה) szó számértéke 611, és ehhez hozzá-

számára megfelelő volt ez a módszer, és attól az időtől kezdve axiómaként tekintik a 613-at. Elfogadottá vált, hogy a Tórában *tárijág* (תרי"ג, vagyis 613) micva van. Ha összeadjuk a napév napjainak (365) és az emberi testnek a zsidóság által számon tartott részeinek (248) számát, akkor 613-at kapunk.

A parancsolatok felsorolása...

Nem is olyan egyszerű

Az első tudós, aki tétélesen felsorolta az összes micvát, a babilóniai Simon Kájára rabbi volt, aki a IX. században élt. Őt követte körülbelül egy nemzedékkel később a jóval híresebb Száádjá Gáon. Ettől az időtől kezdve sok tudós kísérelte meg a „*tárijág micvot*”, vagyis a 613 parancsolat felsorolását, és mindnyájan más-más eredményre jutottak. A leginkább elfogadott lista a Rámbámtól (Májmonidesz) származik, aki először a *Széfer Hámicvotban* (ספר המצוות – Micvák Könyve), majd a Misné Torában írta le a 613 micvát.

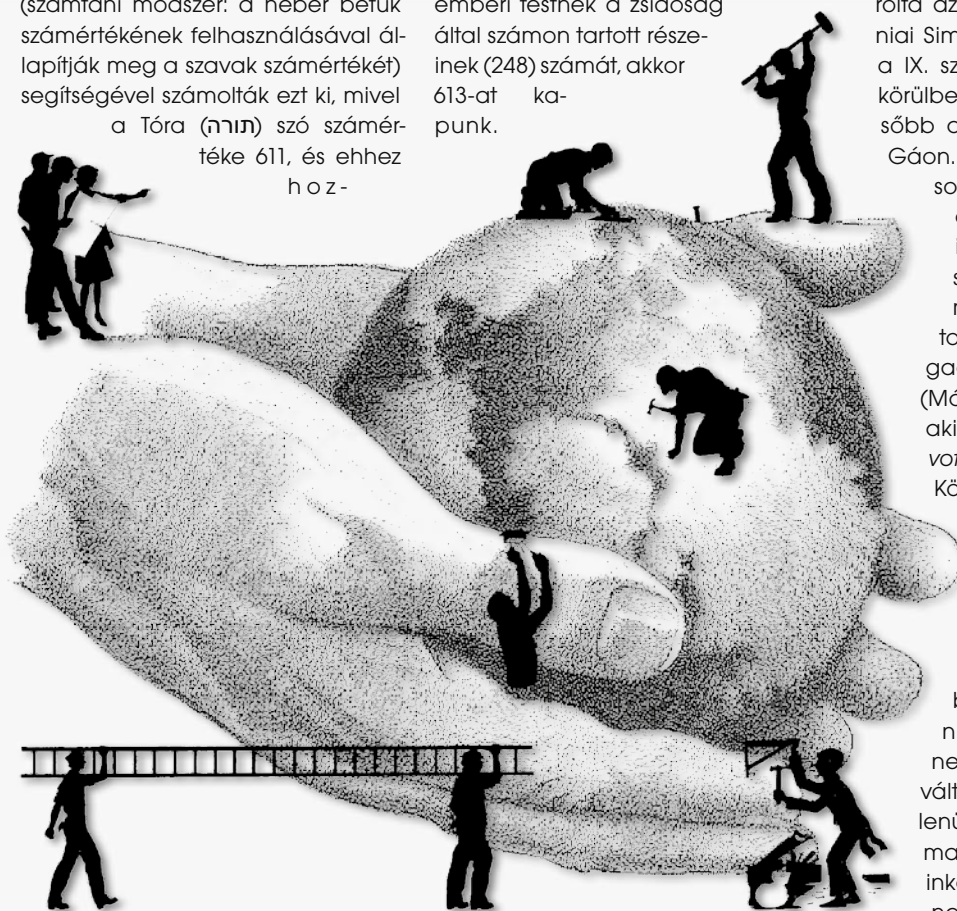
Még az ő verzióját sem fogadta el mindenki; egy másik kiemelkedő tekintély, a Rámbán (rabbi Mose ben Náchmán, Náchmánidesz) hajtott végre benne bizonyos javításokat és változtatásokat. Ettől függetlenül, ahogy említettük, a mai napig ezt tekintik a leginkább elfogadott változatnak (vagy a Rámbán javításaival, vagy azok nélkül).

A cikk végén található egy internetes hivatkozás, ahol megtalálható a 613 parancsolat felsorolása a Rámbám verziója alapján, ebből ízelítőt kaphattok a parancsolatokból. Fontos azonban megértenünk két dolgot. Az egyik, hogy a háláchikus rendszer az új helyzetek kialakulásával, új gondolatok és értelmezések előkerülésével folyamatosan fejlődött az évezredek során, és fejlődik ma is. A rendszer tehát tórai alapokon áll, de túlmu-

záadták a tóraadást megelőzően létező két parancsot: a körülmetélést, valamint az Édenkertben kapott „szaporodjatok és sokasodjatok” (vagyis: legyenek gyermekeitek) micváját. Más tekintélyek szerint a hozzáadott kettő a két „közmi” parancsolat: „*Én vagyok az Örökkévaló, a te Istened*” és „*ne legyenek más isteneid rajtam kívül*”.

Bár megkérdőjelezhetjük ennek a számításnak a létjogosultságát, de az biztos, hogy a Talmud bölcsei

Ezt utólagos bizonyítéknak tekintették a micvák számára nézve. A rabbi legnagyobb része megegyezett ebben, bár kétségtelen, hogy az évszázadok során nem egy rabbinikus tekintély kérdőjelezte meg ezt a számot különböző indokok alapján. Mindenesetre, bár nem volt teljes egyetértés a konkrét szám tekintetében, általánosan elfogadottá vált, hogy 613 micva van a Tórában, de csak a középkorban vállalkoztak először a felsorolásukra.

tat a Tóra szavainak felszíni, elsőleges értelmén. Vegyük például a kóserság törvényeit, melyeknek alapját a Tóra bizonyos szakaszai jelentik, mára azonban már köteket töltenek meg a nemzedékek során kidolgozott, aprólékos részletei. Így van ez az élet szinte minden területével. Mára már több ezer *háláchá* (zsidó vallásjogi szabály) szabályozza az életet, melyeknek ideológiai gyökereit megtaláljuk a Tórában, de kidolgozásuk már a későbbi nemzedékek érdeme.

A másik fontos tény az, hogy a Tóra sok parancsolata nem teljesíthető ma, mivel arra az áldozati rendszerre vonatkoznak, mely a Második Szentély pusztulásával megszűnt (ilyen *micvák* pl. az áldozatok rendje, vagy a tisztasági törvények jelentős része). Más parancsolatokat egyéb körülmények miatt nem tudunk betartani (pl. a szombat év, a *smitá* Erec Jisráelen kívül nem létezik). A XIX-XX. századi kelet-európai zsidóság egyik legmeghatározóbb rabbija az 1933-ban elhunyt Cháfec Chájim volt. Szerinte a diaszpórában (szétszóratásban) élő zsidókra 77 pozitív („tedd”) és 194 negatív („ne tedd”) parancsolat vonatkozik. Az önálló Izrael Állam kikiáltásával kétségkívül kiegészíthetjük néhányval ezt a listát, de azt biztosan elmondhatjuk ez alapján, hogy a tórai törvények legnagyobb részének ma nincs relevanciája.

A következő, a Rámbám felsorolásán alapuló, de azzal nem azonos, világosan kategorizált lista érdekes lehet. Azt is megtudhatjuk belőle, hogy melyek a Chofec Chájim által ma relevánsnak tartott parancsolatok: jewfaq.org/613.htm

(...) A rabbik hittek abban, hogy a zsidóknak kötelessége egy olyan életmódot folytatni, melyben az emberi tevékenységek minden aspektusát szabályok határozzák meg.

Forrás:
a „Törődj” (Take Care) című 2011-es Szarvas oktatási füzet.
Írta: Steve Israel.
Fordította:
Dénes Anna és Dénes Gergő.

Az illusztráció
Billy Dreskin alkotása, ha többet akarsz megtudni róla:
tiny.cc/lku3xw

A MICVA CONDOLATKÖRE ÉS A HÁLÁCHÁ FEJLŐDÉSE

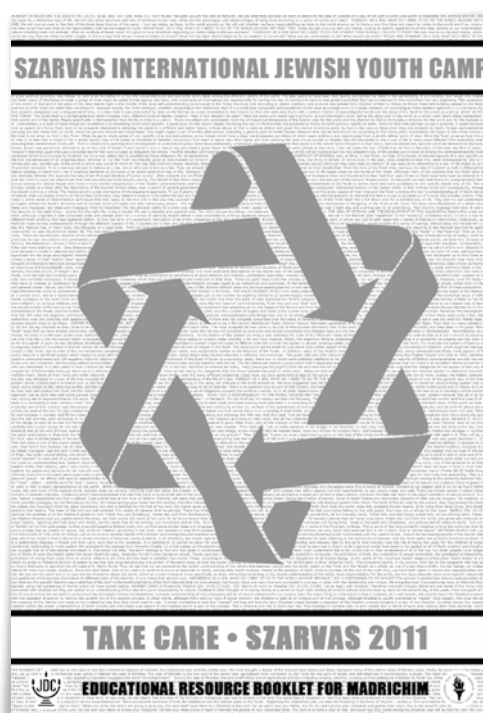
A rabbik első jelentős munkája, melyet kezdetben szájról szára hagyományoztak, és csak később foglalták írásba, Erec Jisráelben jelent meg a polgári időszámítás szerinti 200 körül. Ezt a munkát *Misnának* nevezzük (מִשְׁנָה – ismétlés, tanulmányozás). Formájában merőben különbözött minden korábbi műtől. A zsidó ember minden kötelezettségének szisztematikus leírásával találkozhatunk benne; a szöveget világosan tagolták az élet különböző aspektusainak megfelelően, majd tovább bontották az elemeket különálló utasítások sorozatává. Összességében, ahogyan a Misna szisztematikus végighalad az élet minden területén, a zsidó élet tiszta és részletes keretét adja meg. A *Pirké Ávot* (פרקי אבות – Az Atyák Tanításai) című rövid egységen kívül, mely mondásokat, etikus elképzeléseket és a jó élet elérésének eszközeit tartalmazza, a Misna leginkább jogi kódexként jellemezhető.

A Misna leírásának időszakától kezdve minden következő zsidó tanulmány alapja lett. Ettől kezdve a tudós viták középpontjában a Misna jelentése állt, valamint a benne foglalt szabályok alkalmazásának lehetőségei a zsidó élet új helyzetekben. Azokat a vitákat, melyeket nemzedékeken keresztül folytattak a szövegről, végül egy hatalmas és terjedelmes műben foglalták össze – ez a *Gemará* (גמרא – arámi eredetű szó, jelentése tanulmány, vagy tanulás). A *Gemará*nak két változata létezik, mert a Misna írásba foglalását követő évszázadokban két fontos központja volt a zsidó tanulmányoknak, az egyik Erec Jisráelben, a másik Babilóniában (a mai Irak). Mindkét centrumban megvitatták és magyarázták a Misnát, megalkotva ez által a *Gemará* két verzióját, melyek ugyanazon a Misnán alapulnak. Mivel a Misna és a *Gemará* együttesét *Talmudnak* nevezzük (תלמוד – héber szó, jelentése tanulás, vagy

instrukció), ezért a Talmudnak is két változata létezik, az egyik a babilóniai (*Talmud Bávlí*), a másik az Erec Jisráelben készült (*Talmud Jerusálmi*).

A Talmud összeállításától kezdve (a Jerusálmi a polgári időszámítás szerinti 350 és 400 között, a Bávlí körülbelül egy évszázaddal később záródott le) a tórai tanulmányok fókuszpontjává vált. Különösen igaz ez a teljesebbnek és kiforrottabbnak tartott Talmud Bávlira. Több száz különböző Talmud-kommentárt adtak ki az azóta eltelt évszázadokban, melyek megvitatták, megmagyarázzák és elemzik a szöveget. Ezek összességét nevezzük *háláchikus irodalomnak*, mivel a célja, hogy leírja és pontosítsa a *háláchát* (הלכה – út, ösvény), mely szóval a rabbik a zsidó életmódot írták le. A *háláchikus* irodalom sokféle formában jelent meg, és az írásoknak sokféle típusát hozta létre, de a mi szempontunkból talán azok a hatalmas, enciklopédikus jellegű, *háláchikus* jogi kódexek a legfontosabbak, melyek a középkorban bukkantak fel.

Forrás: a „Törődj” (Take Care) című 2011-es Szarvas oktatási füzet. Írta: Steve Israel. Fordította: Dénes Anna és Dénes Gergő.

(Folytatás a 7. oldalról)

a jövő isteni víziójának beteljesítését Isten, az egész emberiség tökéletesíthetőségébe vetett hitet elvetve, egy csoporton keresztül szeretné elérni. Ezt a csoportot nevezhetjük isteni küldötteknek is, ők a zsidók, akik magukra veszik az emberiségnek az Isten által a kezdetekkor elképzelt jövő felé vezető út kikövezésének felelősségét.

A világnak, Istennek és a zsidók helyzetének ez a felfogása áll a

zsidó önkép középpontjában. Ezt tanulhatjuk a Tórából is, abból a könyvből, melyet a zsidó hagyomány szerint Isten adott, és Mose (Mózes) írta le a Szináj-hegyen, majd átadta a népnek. A teljes közösségnek való átadás által született meg a zsidó nép.

A zsidó hagyomány szerint a Tóra Istentől eredő könyv, melyet egységes egészként, egyetlen pillanatban kaptak a zsidók azzal a meghatározott feladattal, hogy a benne foglalt

gondolatokat elterjesszék az egész világon. A zsidóságon kívüli, modern kutatói vélemények szerint a Tóra szövege emberi eredetű, és valószínűleg nem egységes, hanem egy hosszabb periódus terméke. A hagyományos zsidóság természetesen nem fogadja el ezt az álláspontot.

Forrás: a „Törődj” (Take care) című 2011-es Szarvas oktatási füzet. Írta: Steve Israel. Fordította: Dénes Anna és Dénes Gergő.

ZÖLD AZ ERDŐ

ÉS DÁVID MELECH ISZRÁEL EGYSZERRE!

AVAGY A SAJÓKAZA-TEL AVIV TENCELY

2013 februárjában elindítottunk egy ifjúsági vezetőképzést sajókazai, ózdi és alsózsolcai roma fiatalok számára. Az ottani középiskola DÖK (Diákönkormányzat) képviselőinek olyan játékokat és módszereket tanítottunk, amiket mi a Szarvasi madrichképzésen sajátítottunk el. Hogy miért? És milyen volt? Erről szeretnék mesélni!

Sárival és Lassal kora reggel felkerekedtünk, hogy megismerkedjünk az ország egy messzi-messzi pontjával, Sajókazával, és az ott, illetve a környéken tanuló roma fiatalokkal és tanárikaikkal. Mindig is hittünk abban, hogy zsidó kisebbségként fontos, hogy más kisebbségeket is megismerjük, és ők is megismerjenek minket.

Februárban, az első alkalommal három napot töltöttünk a sajókazai Dr. Ámbédkar iskolában – ott aludtunk, ettünk, tanítottunk és tanultunk együtt. Ez a három nap elképesztő-

en meghatározó volt nekünk. Rengeteget játszottunk és ismerkedtünk, a képzés végére pedig igazi csapattá váltunk! Fő témánk az oktatás volt, de beszélgettünk az identitásainkról – zsidóról és cigányról egyaránt. Esténként cigánytáncokat

„Februárban három napot töltöttünk a sajókazai Dr. Ámbédkar iskolában – ott aludtunk, ettünk, tanítottunk és tanultunk együtt.”

tanítottak nekünk, és az „Ádámá veSámáim” hórát gyakoroltuk. Az iskola buddhista imatermében aludtunk (és csak ketten-hárman horkoltak nagyon hangosan). Óriási élmény volt szerintem nekik és nekünk is.

Nem csoda, hogy alig vártuk a következő találkozást, ami márciusban Budapesten volt. Ez alka-

lommal a Bálint Ház fitness termében aludtunk, a foglalkozások is itt voltak a házban. A mi képzésünk mellett a sajókazaiak ellátogattak a Csodák Palotájába, megnéztük a belvárost, és még egy kiállítás megnyitó is volt a Bálint Házban, amin róluk készült fotókat állítottak ki. Ezen a kiállítás megnyitón a számomra legszébb élmény az volt, mikor a srácok elénekeltek a Cigány Himnusz (Zöld az erdő), majd a Dávid melech Iszráelt. Ekkor vált számomra nyilvánvaló-

vá, hogy van egy roma fiatalokból álló csapat, amelyik nagyon nyitott a kultúránk felé, és nagyon érdekli őket, hogy mi kik is vagyunk. Ez természetesen ránk is igaz. Ez egy olyan együttműködés és barátság kezdete, ami a jövőben meghatározható lehet a zsidóság és cigányság számára egyaránt.

Hanna

ZÖLD SZEMMEL

AVAGY MIT TUDOK ÉN TENNI?

SZELEKTÁLJ!

Általában azért nem kezdünk neki, mert nem tudjuk pontosan, hogyan is kell csinálni. Pedig egyáltalán nem nehéz, ráadásul az elkövetkező években a Fővárosi Köztér- és Fenntartó Zrt. (FKF) házhoz viszi a szelektív kukákat, így már az úgynevezett szelektív hulladékgyűjtő szigetekhez sem kell ellátogatni. Ameddig nem érkeznek meg a beígért szelektív kukák, itt tudod megnézni, hogy lakhelyedhez hol található a legközelebbi hulladéklerakó helyet: www.kvvm.hu/szelektiv

Miket válogassak külön? És pontosan hogyan?

Papír: ebbe a kategóriába tartoznak az újságok, a füzetek, a csomagolópapírok, sőt még a dobozok is, csak ezeket laposra kell hajtogatni. A teljes illetve a gyümölcsitalos dobozat mielőtt kidobjuk, előtte mindig ki kell mosni és laposra kell taposni.

Ne dobjunk bele élelmiszer-maradványokat és egyéb szennyeződések tartalmazó (pl. olaj, zsír, oldószer) papírokat, használt papír zsebkendőket, szalvétákat és azokat a papírokat, amik műanyagot tartalmaznak – például hentesáru csomagolását.

Üveg: az üvegek között két fajtát különböztetünk meg: a színes üveget és a fehér üveget. A kupakokat el kell távolítanunk, mert azok nélkül kell kidobni a palackokat.

Fehér üveg: a tiszta, kiöblített italos és egyéb, a háztartásban már feleslegessé vált színezetlen üvegeket – konzerves, parfümös stb. – dobhatjuk ide. Ne dobjunk bele színes üveget (pl. zöld, barna üveget), tükröt, ablak-
üve-

get, villany-
szemüve-
gyítót, drótsző-
kerámiát, porcelánt, neoncsövet!

Színes üveg: Dobhatunk bele színes (zöld, barna, sárga) italos, parfümös, konzerves üveget. Ne dobjunk beleszínezetlen, azaz fehér üveget, drótszövetes üveget, katedrálüveget, kerámiát, porcelánt.

Műanyag: ide kell dobni a kiöblített üdítő, ásványvizet PET-palackokat, háztartási palackokat és egyéb műanyagokat, mint például csomagoló fóliák, szatyrok. Viszont ne dobjunk bele a író, olajos, háztartási vegyi anyaggal

szennyezett (nem ki-mosott) flakont, tejes, joghurtos poharat, margarin-dobozt, élelmiszer-maradványt tartalmazó mű-

anyagot, hungarocellt, CD-lemezt és egyéb műanyagot itél hulladékot (pl. nejlonharisnyát).

VIDD VISSZA!

Sokan nem tudják, de a lejárt vagy feleslegessé vált gyógyszereket nem szabad kidobni a kukába, mert azok veszélyes hulladéknak számítanak. Visszaviheted őket bármilyen gyógyszer-tárba, ahol visszaveszik tőlünk a szakemberek, és megsemmisítik.

HÚZD KI!

Ha már feltöltődött a telefonod, húzd ki a töltőt a konnektorból! Praktikus, ha olyan elosztód van, amit egy gombnyomással áramtalanítani tudsz. Ez nem csak a teleföntöltőre vonatkozik, mert sok gép úgy is fogyasztja az áramot, ha csak be van dugva. Ha otthon asztali géped van, akkor kapcsold ki éjszakára, és a monitort se felejtse el! Mindezzel havonta körülbelül 2000 Forintot spórolhatunk.

(Folytatás a következő oldalon)

TUDTAD?

Izzó, halogén, LED... mi a különbség?

Az izzók fényárama lényegében a bekapcsolás pillanatában eléri a maximális értékét, ami élettartama során csak kis mértékben csökken. Az általános célú izzók élettartama kb. 1000 óra. Előnye az alacsony ár; valószínűleg ezért is a legnépszerűbb a mai napig. Az izzók legnagyobb hátránya a kis fényhasznosítás, azaz a kis hatásfok, hiszen a bevezetett energia mindössze 2-5%-át alakítja fénné, a többi hőként kárba vész.

(Folytatás az előző oldalról)

HASZNÁLD ÚJRA!

Gyűjtsd azokat a papírokat, amiket még újra lehet használni, mert mondjuk csak az egyik oldalára lett nyomtatva! Ezeket, ha negyedére vágod, összetűzve jegyzetfüzetként is használhatod. Vagy ha nyomtatnod kell, kétoldalasra állítsd a nyomtatás, vagy tedd vissza fordítva az egyik oldalon már nyomtatott, de ép oldalakat, így egyből kevesebb papírt használsz.

De azzal is tudsz tenni a kisebb papírfelhasználásért, ha papír-írószer boltban olyan terméket veszel, amit újrahasznosított papírból készült.

A **halogén lámpák** kíméletesek a környezethez – az izzólámpákhoz képesti – kétszeres élettartamuknak köszönhetően. A különleges bura-kialakítás és a kifinomult bura-bevonat révén a hősugárzás visszaverődik a bura felületéről az izzószárra. Ennek eredményeként az izzószáll tovább melegszik. Ez pedig azt jelenti, hogy kevesebb elektromos energia kell a szál melegítéséhez. A hőveszteség csökken a töltőgáz miatt. Ez már egy fokkal drágább termék.

CSERÉLD LE!

Tavaly ősz óta a boltokban – elvileg – már nem lehet kapni a hagyományos, évek, sőt évtizedek óta megszokott izzófajtákat. Tudjátok, azt a fajtát, amit először rajzolunk az ötletgazda mosolygó feje fölé. A jól megszokott forma még akár meg is maradhat, ám a tartalom (és a teljesítmény) az, ami biztosan változni fog. A most már elavult technológiának minősülő, izzó (innen is kapta a nevét) volfrámszálat használó lámpákat folyamatosan le fogjuk majd cserélni az úgynevezett energiatakarékosok lámpákra, ami ma többek közt környezetkímélő halogént, kompakt fénycsövet, vagy LED-et jelent. Ha az összes izzót a lakásban lecseréljük ilyenekre, nemcsak elfelejthetjük egy jó időre az izzók cserélgetését, de akár 80%-kal kevesebb áramot is használunk, mint a hagyományosokkal.

1980-as években fejlesztették ki az izzólámpák helyettesítésére a **kompakt fénycsöveket**. A kompakt fénycső – amit a köznyelvben helytelenül energiatakarékos izzónak neveznek – a hagyományos foglalatba becsavarható, működtető elektronikával ellátott fénycső. Ez a fényforrás élettartama akár 20-szor nagyobb, mint a hagyományos izzóké, energiaigényük pedig 20%-a a legolcsóbb technológiának. Itt már elég magasán kezdődik a árazás.

ÜLTESS!

Mindig jól fest, ha a lakásban van egy-két szép, színes virág. De ez nem csak a szemünknek jó, hanem a levegőnek is. Ráadásul azzal is tudsz spórolni, ha fűszernövényeket nevelsz, mert akkor nem kell a boltban megvenned. Nem kell nekik sok hely, az ablakban vagy a párkányon is jól elvannak.

Jutka

A **LED** (Light Emitting Diode, vagyis fénykibocsátó dióda) élettartama akár 50-szerese is lehet a közkedvelt izzónak. A bevezetett energia 95-99%-át is alakíthatja fénné, vagyis a hőveszteség minimális. Egy ilyen lámpatest ára már egészen borsos, de ha belegondolunk abba, hogy egy 5W-os lámpatest a régi 100W-os teljesítményével ér fel, mindezt 50-szer tovább...már megfontolandó a hosszú távú anyagi befektetés. Vagyis most eldönthetem, hogy veszek 50 darab normál, 100W-os izzót 10 000 forintért és normál használat mellett kb. 10 évig jó vagyok, de az elektromos művek megélhetését biztosítom – a környezeti károkról nem is beszélve –, vagy veszek 2db 5W-os LED-et, nagyjából ugyanennyiért és hosszútávon spórolok. Mondjuk úgy 30 évig. Mondjuk úgy sokat.

(A Wikipedia nyomán)

CSERNUS FANNI

ISMERETLEN ISMERŐSÖK

2. fejezet

Lassan nyitogatta ki a szemét, amivel eleinte homályosan látott. A nap fénye megcsillant a csatorna vizén. Kócos kis fejét lassan mozdította meg, mintha egy hatalmas kőtömb lenne a nyakán. Végül megemelte a buksiját, kinyitotta a szemét, és meglátta, hogy egy árok partján fekszik a törölközőjébe csavarva. Félelmet, kétségbeesést érzett. Bizonytalan volt. Haza akart menni, de valami, valami megfogalmazhatatlan erő visszatartotta a sírásban. Mint ha csak tudta volna, hogy most feleslegesek a könnyek. Hiábavaló az üvöltés, mert nincs mellette senki, aki megnyugtathatná, magára van utalva egy világban, amit nem ismer, aminek szabályait nem ő alkotta. Felvette a rózsaszín kezeslábas pizsamáját, magához szorította Dubit, és elindult az árok mentén valamerre. Ő sem tudta, hogy hova fog érkezni, de tudta, hogy itt az ideje elindulni egy idegen úton.

Ugyancsak Európa szívében, Magyarországon volt egy városka. Nem olyan hatalmas, varázslatos világításba burkolózott, mint Budapest. Itt nem jártak villamosok. Nem álltak egymás sarkában a ruhaboltok, pékségek, patikák, éttermek. Nem volt nevetgélő gyerekekkel teli játszótér. Nem volt semmi, csak por, piszok, dűledező falú házak és egy árokpart, egy csodálatos árokpart. Legalábbis az itt élő gyerekek számára az a konzervdobozokkal, műanyag palackokkal, háztartási hulladékokkal szegélyezett part volt a világ közepe. Az árokparttól néhány saroknyira lakott Bence. A cigány kisfiúnak 11 testvére volt, akikkel egy omladozó vakolatú, víz és áram nélküli parasztházban lakott. Bence ideje nagy részét a testvéreivel töltötte. Napközben az utcán játszottak, bármivel, amit találtak, este pedig meséltek egymásnak a gyertya lángja mellett ülve. Náluk a rozoga kanapé, ami még a lomtanitásra ma radt ott, jelentette

a varázslatos repülőt, a konzervdobozba kavicsokat raktak, megrázták, és az jelentette a motor beindítását. A kukafedő pedig a kormány volt, amihez csak a kiválasztottak ülhetek le. Az árokpárt az Amazonas partjának felelt meg, ahol leszálltak a géppel, és kutatómunkát végeztek, akár a könyvek főhősei. Kihalászták a legcsodálatosabb törzsi ékszereket, kincseket, ereklyéket a folyóból. A kincsek papucsok, szemetes zacskók és lyukas edények voltak. Aki a legjobb kincset találta meg, az vezethette haza a repülőt, és ő mutathatta meg a Mamának, hogy mit találtak. Bence világa csak úgy, mint Pankáé csodálatos volt, tele játékokkal, kalanddal, pompával. Csak hogy ez a világ Pankáéval ellentétben csupán a fantázia szüleménye volt. A varázs eltűnt, amint este hazaértek és megkordult a hasuk, fáztak, vagy a gyertya fényéhez közel húzódva reménykedtek abban, hogy a láng soha nem alszik el, és nem lesz úrrá a sötétség, amitől mindannyian rettegetek.

Panka úgy érezte már órák óta bandukol a koszos árokparton, amikor megpillantott egy csapat piszkos, szakadt ruhában mezítláb szaladgáló, kiabáló gyereket.

– Fuss, rohanj, Bence, nehogy elvegye tőled a gonosz varázsló az arany serleget! Rohanj a géphez, majd én elbánok a haramiákkal.

– De mi lesz veled, Bendegúz! Nem hagyhatlak itt, nélküled nem mehetek, gyere, siess, mindjárt indulnak a többiek a Mamához! Sült kolbász lesz krumplicipürével az ebéd, és utána csokitorta eperrel a tetején! Ugye nem akarod kihagyni?

A finom ételek hallatán megkordult a kislány pocakja. Gyorsan odarohant a többiekhez, de már nem érte utol őket. Csak Bence maradt a kanapén, és rendesen halomba rendezte a Panka számára ósdi vacsaknak látszó kincseket.

– Szia! – Köszönt halkán, kezét tördelve a kislány.

A fiú ijedten kapta fel a fejét, mint akit megzavartak a komoly teendőjében. Végigmérte a rózsaszín ruhás idegent. A haja kócos volt és lágy csigákban hullott a vállára, a szeme kéken csillogott a lemenő nap fényében, és egy macit szorongatott a kezében. A fiú hátrébb lépett. Megnyálazta kiszáradt száját, majd nagy levegőt vett és megszólalt.

– Szia! Ki vagy? Mit keresel itt?

– Panka vagyok. Egy szappanbuborék repített ide az otthonomból. Itt ébredtem, éhes vagyok és fáradt, nem ismerek senkit.

Bence számára egy pillanatig sem volt kérdéses, hogy Panka igazat mond a szappanbuborékról.

– Hallottam, hogy van nálatok vacsora. Hazamehetnék veled? Csak egy estére, nemsokára úgyis jön értem a buborék.

Bence lehajtotta a fejét a vacsora hallatán. Nem szólt semmit, csak legyintett a kislánynak, hogy jöjjön utána és elindultak a poros úton hazafelé. Nehéz lett volna megmondani, hogy melyikük tartott jobban a másiktól, de a kölcsönös félelem ellenére két apróság távolodott el az árokpárttól a lemenő nap fényében.

Amikor megérkeztek a dohos szagú, roskadozó házba, a Mama már terített a vacsorához. Bence bemu-

tatta Pankát az édesanyjának, és elmondta neki, hogy az árokparton találkoztak és nincsen hova mennie. A gyerekek édesanyja nem tett fel sok kérdést a kislánynak. Megszokott volt feléjük a lelencgyerekek feltűnése. Elővett egy darab száraz kenyeret, 13 egyenlő részre vágta, megkenste margarinnal, és szétosztotta az éhes gyerekek között. Panka nem értette, hogy hol van a kolbász, és a krumplicipüré, a tortáról nem is beszélve. Bence minden bizonnyal megláthatta a kislány arcán feltűnő értetlenséget és a fülébe súgta: – Azt csak játékból mondtuk.

Panka megette a kenyeret, látva, hogy nincsen több az asztalon, nem kért repetát, annak ellenére, hogy a vacsora egyáltalán nem csillapította éhségét. A gyerekek édesanyja elment a kúthoz és onnan hozott vödörben vizet a kicsiknek, hogy legyen miben megmosakodni. Látszott rajta, hogy gyenge kis testével nehezen cipeli a vízzel teli edényt. A keze ránézésre durva volt és vékonyka, a haja hosszú és éjsötét, a szeme akár két fekete bogár, aminek páncélja fénylik, amikor elmosolyodik. A gyerekek sorba álltak a vödör előtt. Mindegyiket gyorsan átmosdatta egy ronggyal, majd az ágyába küldte, legalábbis a fekhelyként szolgáló rongyokra, szakadt kabátokra, amik a szobában szanaszét hevertek. Panka lekuporodott az egyik sarokba egy pokróccal, amit Bence gyömmöszölt a kezébe. Ahogy a gyertya táncoló lángnyelvét nézte, belefeledkezett a gyorsan mozgó árnyéktáncosokba, és végül elaludt.

Folyt. köv.

KÖNYVAJÁNLÓ

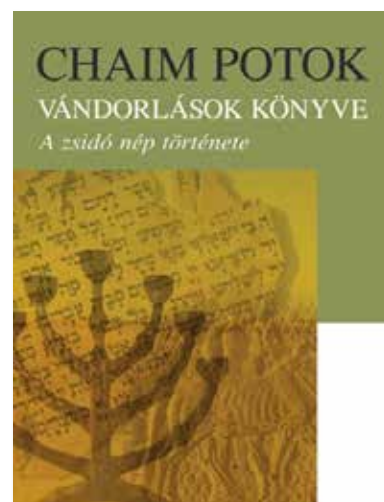
Chaim Potok: Vándorlások könyve A zsidó nép története

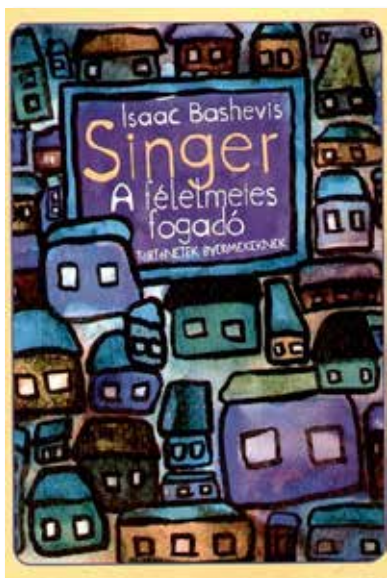
Ulpus-Ház Kiadó, 2008.

Ez a könyv szorosan kapcsolódik a 2013-as táboritémához, ugyanis elbeszéli a zsidó történelem főbb vándorlási hullámain. Tudom, hogy a találkozás egy 742 oldalas könyvvel első látásra sokaknak ijesztő lehet.

De ez a könyv megérdemli, hogy legyőzzétek az első ijedtséget, mert lévén, hogy egy zseniális regényíró vetette papírra, egyszerűen letehetetlen! Miután elolvassátok ezt a regényes feldolgozást a zsidóság történetének, annak fogjátok látni, ami: a kontinensek közötti sok ezer éves vándorlás lebilincselő történetének. És aki eljön 2013-ban Szarvasra, azt még inkább meggyőzzük erről!

(Folytatás a következő oldalon)

**Isaac Bashevis Singer:
A félelmetes fogadó
Történetek gyermekeknek**

Park Könyvkiadó, 2005.

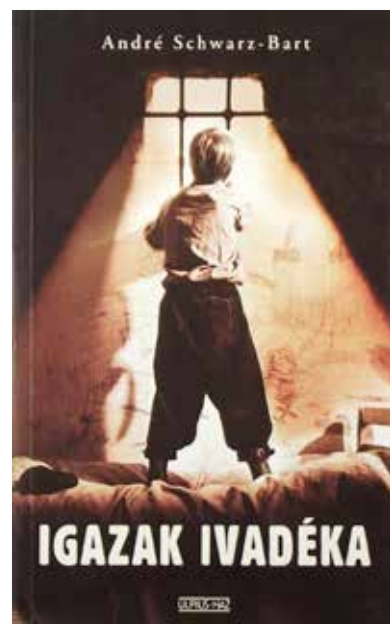
Ezzel a könyvvel már találkozhatatok is akár Szarvason, hiszen mesélőkedvű madrichok (mint például jómagam) szeretnek vele mászkálni a negeves szobák környékén este 10 körül. Pedig az alcím ellenére a 36 történetből jó pár akad, amit felnőttként sem feltétlenül kellemes egy sötét szobában egyedül olvasni. A Nobel-díjas Singer meséi között van, ami tényleg gyerekeknek szól, van, ami inkább a szüleiknek,

de a legtöbb mindenkinek, aki kíváncsi arra, hogy a képzelet mi mindent képes létrehozni. Mivel Singer nagy szakértője volt a zsidó és az általános misztikának is, biztos vagyok benne, hogy nem véletlenül szerepel pont 36 történet a kötetben. A hagyomány szerint 36 az igaz emberek (lámedvovok) száma minden nemzedékben, miattuk tartja fenn Isten a világot, minden szörnyűsége ellenére. Persze lehet, hogy egy másik hagyomány van a háttérben, hiszen a 36-os egy sok jelentéssel bíró misztikus szám. Mindenesetre érdemes elolvasni *A félelmetes fogadó* történeteit akkor is, ha már golános vagy hermonos vagy, hiszen egészen más oldalukat fogod észrevenni, mint akkor, amikor negeves korodban mesélték neked őket.

**André Schwartz-Bart:
Igazak ivadéka**

Ulpius-Ház, 2005.

Ha már a lámedvovoknál tartottam az előbb, ez a könyv egészen biztosan róluk szól. Az *Igazak ivadéka* évszázadokon, nemzedékeken és országhatárokon átvéló történet egy zsidó családról, amelynek minden nemzedékében születik egy lámedvov, vagyis egy igaz ember, aki még életében megbűnhődik mások bűneiért, hogy jobbá tegye a világot. Ezt a könyvet mindenkinek el kellene olvasnia leg-

alább egyszer az élete során, de talán legelőször akkor, amikor már erős idegzetű golános, mivel végigvezeti a zsidóság európai történetét a 20. század közepéig. Nekem azután sikerült megfogalmaznom magamnak saját használatra, hogy valójában mi is a katarzis, miután elolvastam az *Igazak ivadékát*: szerintem katarzis az, aminek a befogadása után az ember képtelen már ugyanaz az ember lenni, mint előtte volt. Számomra ilyen élményt nyújtott annak a jámbor zsidó családnak a története, amelyet megismerhettek ebből a regényből.

Ági

Találd meg az újrahasznosítható hulladék útját a szelektív gyűjtőig!

Egy nagy-nagy mazal tov

Szendy Barbinak

és Paszternák „Paszti” Andrásnak,

a mi negeves korcsoportvezetőinknek, akik június közepén összekötik életüket, ott, ahol minden kezdődött: Szarvason!

Sok boldogságot, és reméljük, a jövőjünkben is akkora szerepet töltünk be, mint ezidáig. :-)

